

## Babaların Doğuma Aktif Katılma İsteğinin Anne-Baba ve Ebe Açısından Önemi

Kübra Şerif Öztürk<sup>1</sup>,  
Reyhan Aydın Doğan<sup>2</sup>

### Özet

Babaların doğumda aktif rol alması anne ve bebek için büyük bir öneme sahiptir. İncelenen literatür ışığında babaların hamilelik sürecinde sorumluluk alması geçmişten süregelen bir alışkanlık olan ‘para getiren figür’ olmaktan çıkmış, işbirlikçi ebeveynliğe olumlu şekilde evrilmiştir. Bu evrim sadece doğum öncesi alışkanlıklara değil doğum anında ve sonrasındaki süreçlere olumlu yansımaktadır. Sadece fiziksel olarak ortamda bulunmakla izleyici gibi kalınmamış, bir takım arkadaşı gibi fiziksel ve psikolojik destek gibi geniş bir yelpazede yer almaya başlamıştır. Dünya da süreç daha önde ilerlerlerken Türkiye’deki veriler babaların istekliliklerine oranla katılımının düşük olduğunu gözler önüne sermektedir. Bu sonuç hem sistemdeki altyapı yetersizliklerinden hem de çoğunlukla ebeler olmakla beraber sağlık profesyonellerinin babayı değerlendiği konumdan kaynaklanabilmektedir. Elde edilen veriler babanın bilinçli şekilde doğumda bulunmasının; eylemin süresini kısalttığını ve analjezi ve operatif girişimleri azalttığını ve doğum deneyimini çiftler halinde olumlu etkilediğini ortaya koymaktadır. Aynı zamanda hazırlıksız ve eğitimsiz şekilde doğuma giren babaların doğumu travmatik hale getirmekte ve bunun da eş ilişkilerine zarar verebileceği unutulmamalıdır. Son olarak babanın doğuma katılması ve bu konuda istekli davranması fiziksel olarak orda olma halinden öte geçmeli, sağlık politikaları tarafından desteklenerek, eğitimlere babaları daha çok dahil ederek pasif izleyicilikten aktif destekçi konumuna geçebilmelidir. Bu derleme babanın doğuma katılma isteğinin multidisipliner etkilerini ve yapılmış çalışmaları analiz etmeyi amaçlamıştır.

- 1 Yüksek Lisans Öğrencisi, Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ebelik Anabilim Dalı, Orcid: 0009-0000-2524-2987
- 2 Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Orcid: 0000-0003-4950-3699

## 1. Giriş

Babaların doğuma aktif katılımı ve katılma isteği çoğunlukla olumlu sonuçlar ortaya çıkartmaktadır. Babalık rolünün geleneksellikten uzaklaşıp modernleşmesi ve aktifleşmesi ile bu olumlu sonuçlar artmaktadır (Balin, 2021). Tarihte yapılan çalışmalarda bebeğin doğumundan itibaren gelişiminden sosyalleşmesine kadar geçen süreçte annenin önemini vurgulamaktadır. Baba ise bu yolculukta anneye destek olmakla görevlidir. Bu geleneksel görüşlere göre annelik ve babalık sert çizgilerle ayrılmaktadır. Anneler tüm işi yüklenmiş ve babalar yeterince sorumluluk alamamış durumdadır (Balin, 2021; Karaçam, 2020). Toplular değişmekte ve gelişmekte olup bu sert çizgiler yerini anne ve babanın iş birliğine bırakmaktadır. Bu iş birliği sadece ebeveynlikte değil, ebeveynliğe geçiş olan doğumda başlar. Doğuma aktif katılım fiziksel olarak orada bulunmaktan ibaret değil, eşe masaj desteği vermek, sancı anında duygusal destek ile rahatlatmak, yürüyüş egzersizleri yaptırmak gibi geniş yelpazesi olan bir durumdur.

## 2. Doğum Öncesi Dönemin Önemi

Hamilelik süreci hem anne hem de baba için psikolojik ve duygusal başta olmak üzere pek çok açıdan zorlayıcı bir süreçtir (Duman & Gölbaşı, 2025). Babalık rolü de eşin gebe kaldığı andan itibaren başlar (Özkan vd., 2016). Ve yaşam boyu devam eden önemli bir sorumluluktur. Hamilelik ve doğumda bakımlara babanın katılımının da baba-bebek bağının güçlenmesini sağladığı bilinmektedir (Özkan vd., 2016). Hamilelik süresince babanın anne ile birlikte doktor kontrollerine katılması, bebeğinin anne karnında ilk hareketlerini hissetmesi, annede oluşan gebelik yakınmalarında çözümler üretmeye çalışması, destek olmak istemesi hem eşler arasında ki ilişkiyi güçlendirmekte hem de babalığa hazırlığı sağlamaktadır. Anne ise bu süreçte baba tarafından desteklendiğinde doğumda daha olumlu deneyimler yaşamaktadır (Karaçam, 2020). Duman ve Gölbaşı'nın Türkiye'de yaptığı bir çalışmaya göre bu süreçte babaların tüm kontrollerinde eşinin yanında bulunma durumu %75,6 olarak bulunmuştur. Bu katılım özellikle fetal hareketlerin görülmesi, ultrasona tanık olmak ve fetal kalp atışlarını dinlemek açısından oldukça önem arz etmektedir (Duman & Gölbaşı, 2025).

Doğumda ise anneye destek olma arzusu, bebeğine hemen kavuşma isteği, eşini ve bebeğini koruma içgüdüğü gibi pek çok faktör baba da doğuma katılma isteğini uyandırabilir. Babalar doğumda eşlerinin yanında olamamanın kötü hissettireceğini düşünmekte ve onları yalnız bırakmak istememektedirler. Bu isteği de bir hak olarak tanımlamakta ve eşlerinin kendi varlıkları ile daha huzurlu, güvende bir süreç geçireceğine inanmaktadırlar (Karaçam, 2020).

1970'li yıllara kadar babaların, arkadaş, akrabaların doğuma katılımını engelleyen bir politika benimsenmekte idi. Sonrasında Amerika başta olmak üzere Batıda bu yönelim değişmiş babalar ebeler için rahatsız edici olmaktan ziyade daha çok yardımcı, destek verici olarak değerli bir kaynağa dönüşmüştür. Bu dönüşüm ile beraber babaların doğum odalarındaki varlığı 1980'lere dayanır (Longworth vd., 2015). Bu tarihlerde yapılan bir çalışma doğumda bulunan babaların doğumda bulunmayan babalara göre daha yüksek seviyelerde bağlanma davranışı sergilediğini bulmuştur (Bowen vd., 1980). Ancak doğumda babanın bulunması her zaman olumlu sonuçlar doğurmayabilir. Genel olarak olumlu deneyimler bildirilse de psikolojik ve duygusal açıdan çeşitli zorluklar yaşayabilirler. Bazı bireyler doğumu anne ve bebeği tehlikeye sürükleyen bir olay olarak düşündüklerinde doğum deneyimini travmatik bulabilirler. Doğum anında sancı ve acıya şahit olduklarında ve eşlerinin yeterince yanlarında olamadıklarında çaresizlik hissedebilirler (Boylu Gülek & Özerdoğan, 2023). Ne yapacaklarını bilemez ve panik olabilirler. Bu duyguları gizlemek ister, güçlü görünmeye çalışır ve kendi psikolojik ihtiyaçlarını görünmez kılabilirler (Boylu Gülek & Özerdoğan, 2023).

### 3. Anne Açısından Önemi: Doğumda Eşin Varlığı

İstekli bir babanın varlığı anneyi olumlu etkilemekle birlikte babanın eğitim ve bilgi düzeyi bu sonucu etkilemektedir. Babanın doğumdaki desteği anneyi fizyolojik, psikolojik ve bağlanma olmak üzere üç bölümde etkileyebilir.

#### 3.1.Fizyolojik Etkileri

Eşin bulunduğu doğumlarda analjezi kullanımı, oksitosin ile indüksiyon gibi invaziv girişimlerin daha az olduğu belirtilmiştir (Duru, 2014). Uluslararası incelediğimizde de babanın varlığı analjezikleri azaltmakla kalmamış sezaryen oranlarında da düşüşe yol açmıştır (Longworth vd., 2015). Baba duygusal olarak ağrı kesici bir etki sunuyormuş gibi görünse de temelinde eş desteği ile kullanılan alternatif pozisyonların artması yatmaktadır. Bu durum farmakolojik ajanlara ihtiyacı minimum düzeye indirmektedir (Duru, 2014)

#### 3.2. Psikolojik Etkileri

Duygusal açıdan bakıldığında da anne eşi bir güven unsuru olarak görmekte ve stres, korku seviyesini azaltmakta, doğum korkusu ile mücadelesini kolaylaştırmaktadır (Boylu Gülek & Özerdoğan, 2023; Kara & Çetinkaya, 2019). Annenin doğum anında kontrolünü kaybedebileceği

bir kriz anı gerçekleşmesine karşın baba ebe ile iletişim kurucu onu koruyucu rolde olur, kadının kontrol hissini korumasına yardımcı olur ve anneyi daha güvende hissettirir (Karaçam, 2020). Duru'nun 2014 yaptığı bir çalışma sonucunda doğumunu olumlu değerlendiren annelerin eş desteğini isteyen ve destek alan grupta olduğu bulunmuştur. Bu çalışmada da doğumda anne ve babaların bütüncül yaklaşımıyla ele alınması gerektiği bildirilmiştir. Olumlu doğum deneyimi annenin benlik saygısını arttırmakta ve anneliğe adaptasyonu kolaylaştırmaktadır. (Karaçam, 2020).

### 3.3. Ebeveynlik ve Bağlanma Etkileri

Doğumda eşin varlığı sadece an ile sınırlı kalmayıp postpartum döneme uzanan etkiler ortaya çıkartmaktadır. Babanın doğumda masajla, yürüyüşlerle ve bakım yükünü azaltacak girişimleri ile destek olması postpartum depresyon riskini azaltmaktadır (Kıraç vd., 2021). Yani postpartum depresyonun önlenmesinde eşin varlığı koruyucu rol oynayabilir. Eşi ile daha olumlu ilişkiler kurduğu ve daha mutlu evlilik sürdürdükleri bilinmektedir, evlilik kalitesi aynı zamanda ebeveynliğin kalitesi ile ilişkilidir. Destekleyici bir eşe sahip olduğunu bilmek anne babalık algısını pekiştirmektedir (Uludağlı, 2017). Sürecin olumlu ilerleyişi evlilik doyumunu arttırmaktadır.

### 4. Baba Açısından Önemi: Doğuma Katılan Babaların Bebekleri ile Kurdukları Bağ

Geleneksel dönemlerde katı sınırlar ile ayrılan annelik ve babalık modernleşme ile birlikte birbirine yaklaşmış, görev dağılımları ve sorumluluklar adil şekillerde paylaşılmaya başlanmıştır (Balın, 2021). Artık baba, anneyi destekleyen bir rol almaktadır. Doğum ve doğum öncesi süreçte bulunan, anneyi destekleyen ve yanında olmaya gayret gösteren, doğumda bebeğe temasına izin verilen babaların, doğum yolculuğunda bulunmayan babalara göre bebeklerine daha yüksek düzeyde bağlandıkları belirtilmektedir (Güleç, 2010). Anne bebek bağlanmasında önemli olduğu gibi baba bebek bağlanması için de doğumdaki fiziksel temas önemlidir (Kara & Çetinkaya, 2019). Bu noktada doğum bir dönüm noktası niteliğindedir. Babanın da orada bulunabiliyor olması daha çabuk bilinçlenmeyi ve sorumluluk altına girmeyi sağlamaktadır (Kıraç vd., 2021). Doğuma destek olmak isteyen babalarda aktif katılım olmasa da bağlanma süreci genellikle doğum sonrası 2-3 günde başlar ve ilk bir aylık süre içerisinde tamamlanır (Güleç, 2010).

Doğum mucizelerle dolu olmasına rağmen her zaman olumlu sonuçlanmayabilir, bunu travmatik algılayan babalar için doğum zor geçebilir. Yani doğum babanın yetersiz hissettiği acı dolu bir senaryo olarak algılanır ise bağ kurmak aksine zorlaşabilir (Boylu Gülek & Özerdoğan,

2023). Bu konuda da doğumda bulunmak isteyen babaların doğum öncesi süreçte de aktif rol almalarının önemi ortaya çıkmaktadır. Eğitim düzeyi ve sosyoekonomik düzeyi yüksek olan babaların sürece daha çok dahil oldukları bildirilmiştir (Uludağlı, 2017).

### 5. Sağlık Personeli Açısından Önemi: Doğuma Katılım ve İletişim

Babaların doğuma katılımı ile ilgili en yaygın olumsuzluklardan biri sağlık sistemi işleyişi ve personel tarafından sürecin dışında bırakılmalarıdır. Bu sistem hastaneler arası farklılık göstermekle birlikte pek çok kamu kuruluşu hastane eşi/baba adayını doğum salonuna alınmamaktadır. Elbette bunun mahremiyet ve ortamın eş için korkutucu olması başta olmak üzere çok çeşitli ve geçerli sebepleri vardır (Karaçam, 2020). Doğumun tarihsel sürecinde de kadın destekçiler bulunmuş eylem ‘kadına özgü’ bir şekilde benimsenmiştir (Duru, 2014). Günümüzde de kısmen bu fikir devam etmekte ve baba katılımı istenen doğumların büyük bir kısmı özel sağlık sistemi içerisinde gerçekleşmektedir (Savas vd., 2025). Gebe okullarında ve hamilelik sürecinde eşin bulunmaması bilgi düzeyini önemli ölçüde etkilemekte ve bilgi düzeyi yüksek olmayan baba adayları doğum anında süreç dışında kalmaktadır (Boylu Gülek & Özerdoğan, 2023).

Özetle sistemin ve sağlık personelinin babaları doğuma dahil etmek istememesi fiziki ortam yetersizliğinin getirdiği mahremiyetin korunma zorunluluğu, kültürel ve geleneksel olarak doğumun kadına atfedilmesi ve sağlık profesyonellerinin doğum anının yoğunluğu ile anneye odaklanmak istemesi ile kaynaklanmaktadır.

### 6. Dünyada ve Ülkemizde Babaların Doğumda Aktif Rol Almaları

Geleneksel Türk aile yapısındaki aileyi geçindirmekle ve korumakla görevi sınırlanan babalık rolü küreselleşen bu çağda sınırlarını genişletmekte; ilgili baba ve iş birlikçi ebeveyn gibi doğum sürecine dahil olan bir modele evrilmektedir. (Balin, 2021). Çalışmalar babaların doğumu izleyen bir seyirci ya da kapıda bekleyen bir birey değil, destek sunan ve eşin yanında olan bir takım arkadaşına dönüştüğünü gözler önüne sermektedir (Duru, 2014). Türkiye’de yapılan araştırmalarda baba katılımı denildiğinde araştırmalar ebeveynlik görevlerini paylaşmaya, okul öncesi çocuğun eğitimine katılmaya, ebeveynlikte aktif katılımın çocuk üzerine etkilerine odaklanmıştır. Bu konuda doğum anında babanın bulunmasını engelleyen faktörlere ve ebeveyn tutumunun sürece etkisine değinilmediği görülmektedir.

Türkiye’de yapılan bir çalışmada babalar yaklaşık %70 gibi yüksek bir oranla doğuma katılmak istediklerini bildirmişlerdir ancak buna rağmen

doğuma katılım oranları yaklaşık %2.8-16 gibi çok çok düşük seviyelerde kalmıştır (Duru, 2014). Yine bu çalışmada doğuma eş katılan annelerin büyük bir kısmı doğumlarını ‘kolay ve olumlu’ olarak nitelendirmişlerdir. Olumsuz olarak nitelendiren bir kısmın ise vajinal doğumun beraberinde getirdiği epizyo ve amniyosentez gibi girişimleri korku arttırıcı bir faktör olarak görmelerinden kaynaklanmaktadır. (Duru, 2014). Babaların istemesine karşın doğuma katılamama nedenlerinin biri de sağlık sisteminin sunduğu imkanların kısıtlı olmasıdır (Duman & Gölbaşı, 2025). Mevcut sağlık politikaları ve çoğu kamu kuruluşu hastanenin fiziki koşullarının yetersiz olması, bunların yanı sıra kısmen etkileri devam eden kültürel alışkanlıklar babaları bu konuda yeterince teşvik edememekte ve desteklememektedir (Savas vd., 2025). Ebelerin ve sağlık profesyonellerinin görüşünde baba bir ‘engel’ mi, ‘yardımcı’ mı? Sorusu hala tartışılmakta olan bir konudur. Babalar sağlık profesyonellerinin tutumlarından etkilenmekte kendi bebeğinin dünyaya geliş hikayesinde bir ziyaretçi gibi görüldüklerinde içlerine kapanmakta ve kendilerini çaresiz hissetmektedirler (Boylu Gülek & Özerdoğan, 2023).

Türkiye’de 20 baba ile yapılan bir çalışmada eş ile doğum öncesi takiplerde bulunma sorusuna 17 baba yanıt vermiş, 3 baba takiplerde bulunmadığını ve 6 baba bulunduğuna ama içeriye alınmadığını belirtmiştir (Karaçam, 2020). Bu 20 babadan gebe okuluna katılanların sayısı ise 0 olarak belirtilmiştir.

Sağlık profesyonelinin tutumu ve teşviği çok önemli bir faktördür. Ebeler babaların hislerini dikkate almalı bir bütün olarak değerlendirmeli doğumun bir parçası haline getirmelidir (Karaçam, 2020). Bu konuda ebeler eğitim ve farkındalıklarını arttırabilirler.

Türkiye genelinde babanın katılımını etkileyen önemli unsurlarından birinin kurumların fiziki yapılarının yetersizliği olduğu belirtilmektedir. Doğum salonlarında birden fazla gebenin aynı anda bulunabilmesi diğer hastaların mahremiyetini korumayı zorlaştırabilmektedir. Bu konuda özel hastaneler genellikle bu şartı karşılayabilmekte ve yüksek sosyoekonomik düzeyde bireylerin yararlanabildiği bir ayrıcalık olarak algılanma ihtimalini artırmaktadır (Duman & Gölbaşı, 2025). Kamu kuruluşlarında ‘Anne Dostu Hastane’ özelliklerini karşılayabilen hastanelerin annenin istediği destekçiyi bulundurma hakkına kulak vermeli bu destekçinin istem halinde baba olmasına sosyoekonomik düzeylerinden bağımsız olarak olanak sağlayabilmelidir (Karaçam, 2020).

Babaların doğuma karşı tutumu konusunda ise yapılan çalışmalar orta ve yüksek seviyelerinde olduğunu bulgulamıştır (Duman & Gölbaşı, 2025). Bu korku doğumda meydana geldiğinde sadece babanın ruh sağlığını değil

annenin doğum deneyimini de olumsuz etkileyebilmektedir (Boylu Gülek & Özerdoğan, 2023). Gebe okulu eğitimi almamış ya da bilgi düzeyi yetersiz bir baba eşinin yanında bulunarak ona yardımcı olmaktan çok ona stres yüklemeye sebep olabilir, doğum öncesi süreç ve eğitimlere de aktif katılım gösterilmesi bu konuda oldukça önemli bulunmuştur. Eğitim alan babaların doğuma katıldıklarında eşlerine daha etkili destek ve bakım sundukları saptanmıştır (Longworth vd., 2015). Bu destek ve bakım ile hem eşler arası bağ güçlenmekte hem de bebek ile kuracağı bağ için sağlam temeller atılabilmektedir. Babalar bebeğin gelişine şahit olduklarında sonraki dönemde bebeğin bakımına daha fazla dahil olmakta, annenin yükünü hafifletmekte, annenin postpartum depresyon riskini de azaltmaktadırlar (Boylu Gülek & Özerdoğan, 2023; Kara & Çetinkaya, 2019).

Bu derleme kapsamında incelenen çalışmalar kapsamında dünyada ve ülkemizde babaların doğumda aktif rol almaları ve bunu istemeleri çoğunlukla olumlu sonuçlar doğurmuş ancak sağlık profesyonellerinin belirleyici rolleri ve uygulanan sistemsel engeller babayı daha pasif hale getirmektedir.

## 7. Sonuç

Balin'in de araştırmasında bulduğuna göre geçmişe oranla babalar günümüzde daha duyarlı davranışlar sergilemeye gayret göstermekte (Balin, 2021). Değişen ve küreselleşen dünya ile babalığı yeniden tanımlamak gerekiyor. Babalardaki yeteneği arttırmak ve bu potansiyeli farkına vardırabilmek için aile eğitim programlarına babaların katılımı hususunda özen gösterilmeli ve önem verilmelidir. Babalar aldıkları eğitim, sergiledikleri destek tutumu ve ebeğin destek-teşviki ile doğumu kolay ve olumlu bir deneyim/hikâye haline getirebilirler.

## Kaynakça

- Balin, H. (2021). Aile İçi Rollerde Babalığın Önemi. *Çocuk Ve Medeniyet Dergisi*, 6 (11). <https://doi.org/10.47646/Cmd.2021.247>
- Belli, M., Akcay, N., & Bal Yılmaz, H. (2021). Geçmişten Günümüze Değişen Babalık Rolü Ve Çocuk Gelişimine Katkıları. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8 (2), 366-371. <https://doi.org/10.34087/Cbusbed.806798>
- Bowen, Sheila, M., Miller, & Brent, C. (1980, Eylül). Doğum Ve Hazırlık Sınıflarında Bulunma İle İlişkili Olarak Baba Bağlanma Davranışı: Pilot Çalışma. *Hemşirelik Araştırması*.
- Boylu Gülek, İ., & Özerdoğan, N. (2023). Babaların Travmatik Doğum Algıları. *Kto Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4 (1), 23-31. <https://doi.org/10.59244/Ktokusbd.1164252>
- Coutinho, E. C., Antunes, J. G. V. C., Duarte, J. C., Parreira, V. C., Chaves, C. M. B., & Nelas, P. A. B. (2016). Benefits For The Father From Their Involvement In The Labour And Birth Sequence. *Procedia-Social And Behavioral Sciences*, 217, 435-442.
- Duman, F. N., & Gölbaşı, Z. (2025). Baba Adaylarının Doğum Korku Düzeyi Ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *Anatolian Journal Of Health Research*, 6 (2), 103-109. <https://doi.org/10.61534/Anatoljhr.1598033>
- Duru, Y. (2014). Anne Ve Babaların Doğum Eylemindeki Eş Desteğine İlişkin Görüşleri.
- Ebeoğlu Duman, M. (2024). Babaların Gebelik Dönemine Ve Doğum Sürecine Katılımı Üzerine Bir Derleme. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25 (2), 508-539. <https://doi.org/10.17494/Ogusbd.1474809>
- Gearing, J. (1978). Facilitating The Birth Process And Father-Child Bonding. *The Counseling Psychologist*, 7 (4), 53-56. <https://doi.org/10.1177/001100007800700413>
- Gülec, D. (2010). Baba- Bebek Bağlanma Ölçeği'nin Türk Toplumunda Geçerlik Ve Güvenirliğinin İncelenmesi.
- Johansson, M., Fenwick, J., & Premberg, Å. (2015). A Meta-Synthesis Of Fathers' Experiences Of Their Partner' S Labour And The Birth Of Their Baby. *Midwifery*, 31 (1), 9-18.
- Kara, M., & Çetinkaya, Ş. (2019). The Father Concept In Turkish Society And Nursing In The Attachment Of Father And Baby. *Türkiye Klinikleri Journal Of Nursing Sciences*, 11 (2), 200-210. <https://doi.org/10.5336/Nurses.2018-62565>
- Karaçam, Z. (2020). Babaların Doğum Eylemine Katılma Konusundaki Görüşleri Ve Gereksinimleri. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7 (3), 360-366. <https://doi.org/10.34087/Cbusbed.700561>

- Kıraç, A., Altuntaş, D., Hançar, D., & Akman, G. (2021). Baba Bebek Bağlanması Desteklenmesinde Hemşirenin Rolü. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6 (1), 33-40. <https://doi.org/10.47115/Jshs.972418>
- Kothari, A., Khuu, A., Dulhunty, J., Bruxner, G., Ballard, E., & Callaway, L. (2023). Fathers Attending The Birth Of Their Baby: Views, Intentions And Needs. *Australian And New Zealand Journal Of Obstetrics And Gynaecology*, 63 (5), 689-695. <https://doi.org/10.1111/Ajo.13692>
- Longworth, M. K., Furber, C., & Kirk, S. (2015). A Narrative Review Of Fathers' Involvement During Labour And Birth And Their Influence On Decision Making. *Midwifery*, 31 (9), 844-857. <https://doi.org/10.1016/J.Midw.2015.06.004>
- Mazúchová, L., Lochmannová, A., Hollins Martin, C. J., & Martin, C. R. (2025). Translation And Psychometric Validation Of The Slovak Partner Version Of The Birth Satisfaction Scale-Revised (Bss-R). *Journal Of Reproductive And Infant Psychology*, 1-14. <https://doi.org/10.1080/02646838.2025.2508482>
- Özkan, H., Çelebioğlu, A., Üst, Z. D., & Kurudirek, F. (2016). Investigation Of The Parenting Behaviors Of Fathers In The Postpartum Period. *Journal Of Dr Behcet Uz Children S Hospital*. <https://doi.org/10.5222/Buchd.2016.191>
- Savas, H. G., Karadeniz, H., & Cangur, S. (2025). Psychometric Evaluation Of The Birth Participation Scale For Fathers (Bps-F): A Methodological Study. *Bmc Pregnancy And Childbirth*, 25 (1), 277. <https://doi.org/10.1186/S12884-025-07350-4>
- Uludağlı, N. P. (2017). Baba Katılımında Etkili Faktörler Ve Baba Katılımının Baba, Anne Ve Çocuk Açısından Yararları.
- Uncu, B., Cömert, D., & Kaya, N. (2025). The Effect Of Fathers' Birth Attendance On Paternal Attachment And The Perception Of Parental Role: A Randomised Controlled Trial. *Journal Of Reproductive And Infant Psychology*, 43 (3), 681-695. <https://doi.org/10.1080/02646838.2024.2324042>
- Van Dam-Mieras, M. C., Slotboom, A. J., Pieterse, W. A., & De Haas, G. H. (1975). The Interaction Of Phospholipase A2 With Micellar Interfaces. The Role Of The N-Terminal Region. *Biochemistry*, 14 (25), 5387-5394. <https://doi.org/10.1021/Bi00696a001>